

ELEKTROTEXNIKA SANOATI VA RAQOBATBARDOSH
MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQARISH QO‘LLAB-QUVVATLANADI**Prezident Shavkat Mirziyoyev 10-sentabr kuni elektrotexnika sanoatini yangi bosqichga olib chiqish va raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni qo‘llab-quvvatlash yuzasidan taqdimot bilan tanishdi.**

So‘nggi yillarda mamlakatimizda elektrotexnika tarmog‘ini rivojlantirish, qo‘shilgan qiymati yuqori mahsulotlar ishlab chiqarish va eksportni kengaytirish bo‘yicha tizimli ishlar amalga oshirildi. Natijada sohada ishlab chiqarish hajmi 2018-yildagi 4,7 trillion so‘mdan 43,1 trillion so‘mga yetdi, eksport 1 milliard dollardan oshdi. Bugungi kunda O‘zbekiston elektrotexnika mahsulotlari 65 ta davlatga yetkazib berilmoqda.

Tarmoqda mahsulotlar tarkibi ham o‘zgarimoqda. Misdan tayyorlanayotgan mahsulotlarning ishlab chiqarilishi va eksporti ortdi, past qiymatli mahsulotlarning ulushi esa sezilarli kamaydi. Maishiy texnika bo‘yicha ichki talabning 80 foizi mahalliy mahsulotlar hisobidan qoplanmoqda, ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarning 30 foizi eksport qilinmoqda. Quyosh panellari, yuqori kuchlanishli kabelar, elektromobillarni quvvatlash stansiyalari, vakuum o‘chirgichlar, yuqori kuchlanishli ajratgichlar, issiqlik nasoslari kabi yuzlab yangi turdagi mahsulotlar o‘zlashtirildi.

Joriy yilning yetti oyida tarmoqda 30 trillion so‘mlik mahsulot ishlab chiqarildi, 706 million dollarlik eksport ta‘minlandi. 148 million dollarlik 16 ta loyiha ishga tushirilib, 1,2 mingta ish o‘mi yaratildi. Yil yakunigacha 51 trillion so‘mlik mahsulot ishlab chiqarish, eksporti 1,6 milliard dollarga yetkazish, 420 million dollarlik 67 ta loyihani ishga tushirish vazifasi belgilangan.

Taqdimotda 2030-yilgacha elektrotexnika va unga yondosh sanoatda ishlab chiqarish hajmini 11 milliard dollarga, eksportni 5 milliard

dollarga yetkazish, 3 milliard dollar investitsiya jalb qilish, misga qo‘shilgan qiymatni 35 foizga olib chiqish rejaları ko‘rib chiqildi.

Buning uchun yurtimizda zarur xomashyo bazasi va bozor mavjud. Yiliga 150 ming tonnadan ortiq mis katodi ishlab chiqarilmoqda, yangi quvvatlar hisobiga mazkur ko‘rsatkich 300 ming tonnaga yetkaziladi. Shuningdek, 15 gigavatt quyosh va shamol elektr stansiyalarini ishga tushirish rejalashtirilgan bo‘lib, bu elektrotexnika mahsulotlari uchun yiliga 500 million dollarlik buyurtma bozorini shakllantiradi.

Shu bilan birga, sohada hal etilishi zarur masalalar ham bor. Ayrim korxonalarda aylanma mablag‘ uchun kredit olishda garov ta‘minoti yetishmayapti, mis xomashyosini birja orqali xarid qilishda qulay moliyaviy instrumentlar talab etilmoqda, yirik xalqaro brendlarni jalb etish uchun kafolatlangan mexanizmlarni kengaytirish zarur. Aholi uy-joylari qurilishi ortib borayotgani ham elektrotexnika mahsulotlariga talabni oshirmoqda.

Shu munosabat bilan tarmoq korxonalarini moliyaviy qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha yangi mexanizmlar taklif etildi. Jumladan, mis xomashyosini xarid qilishda to‘lovning 25 foizini korxonalar, qolgan 75 foizini “O‘zsanoateksport” AJ amalga oshiradi. Korxonalar ushbu mablag‘ni 90 kun ichida yillik 6 foizgacha stavkada qaytaradi. Bu maqsadlar uchun 50 million dollar resurs yo‘naltirildi.

Endilikda kreditlar bo‘yicha eksport shartnomalari, sug‘urta polisleri kabi boshqa ta‘minot turlarini ham qabul qilish imkoniyati

yaratiladi. Investitsiya loyihalariga milliy va xorijiy valyutada ajratilgan kreditlarning bir qismi uch yil davomida qoplab beriladi.

Kamida 50 million dollar sarmoya kiritadigan yirik xalqaro brend kompaniyalariga soliq imtiyozlari taqdim qilinib, infratuzilmaga ega tayyor binolar taklif etildi. Elektrotexnika sanoati korxonalari uchun soliq va bojxona imtiyozlari muddatini 2030-yilgacha uzaytirish, yondosh mahalliy sanoat korxonalarini ham qo‘llab-quvvatlash nazarda tutilmoqda.

Eksportni kengaytirish maqsadida xorijiy bozorlarda savdo omborlari tashkil etish, mahsulotlarni sertifikatlash va tashqi bozorlarga chiqarish jarayonlarini yengillashtirish choralari ko‘riladi. Shuningdek, Afg‘oniston, Mo‘g‘uliston, Qozog‘iston va Iroq bozorlariga kompleks texnologik yechimlar eksportini kengaytirish imkoniyatlari ko‘rib chiqildi.

Tarmoqda innovatsiya va ilmiy-tadqiqot ishlarini kuchaytirish uchun To‘rtinchi sanoat inqilobi ilmiy-tadqiqot va innovatsiya markazini tashkil etish taklif qilindi. Markaz yangi mahsulotlarni raqamli modellashtrish, sinovdan o‘tkazish, mahalliy lashtirish, prototiplar tayyorlash va korxonalarga injiniring xizmatlari ko‘rsatish bilan shug‘ullanadi.

Prezidentimiz mutasaddilarga elektrotexnika sanoatida qo‘shilgan qiymatni oshirish, yuqori texnologik mahsulot va materiallar ishlab chiqarishni o‘zlashtirish, mahalliy korxonalarni global qiymat zanjirlariga olib kirish bo‘yicha topshiriqlar berdi.

O‘ZA

CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH BO‘YICHA INVESTITSIYA
LOYIHALARI KO‘RIB CHIQILDI**Prezident Shavkat Mirziyoyev chiqindilarni boshqarish tizimini takomillashtirish, ularni qayta ishlash va elektr energiyasi ishlab chiqarish bo‘yicha investitsiya loyihalari taqdimoti bilan tanishdi.**

Mamlakatimizda ekologik barqarorlikni ta‘minlash, maishiy chiqindilarni qayta ishlash va poligonlarga yuklamani kamaytirish bo‘yicha izchil ishlar amalga oshirilmoqda. Mazkur yo‘nalishda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, chiqindilarni iqtisodiy resursga aylantirish va sirkulyar iqtisodiyot tamoyillarini keng tatbiq etish muhim ahamiyatga ega.

Shu maqsadda 2026-2027-yillarda chiqindilarni yoqish orqali elektr energiyasi ishlab chiqarish bo‘yicha 6 ta investitsiya loyihasini amalga oshirish belgilangan. Ularning umumiy qiymati 933 million dollarni tashkil etadi. Loyihalar Xitoy kompaniyalari bilan hamkorlikda amalga oshirilmoqda.

1-sentabr holatiga ko‘ra, ushbu loyihalar doirasida 286,8 million dollar investitsiya o‘zlashtirilgan. Mahalliy mahsulot va xizmatlar xaridi 76,6 million dollarga yetgan. Qurilish ishlariga 2 ming nafar mahalliy ishchi jalb etilgan.

▶ Davomi 2-betda

O‘ZBEKISTON – SERBIYA:
MUSHTARAK MANFAATLAR
SARI QAT’IY INTILISH

Do‘stlik vaqt bilan emas, balki ishonch, o‘zaro hurmat va samimiyat bilan mustahkamlanadi. O‘zbekiston va Serbiya o‘rtasidagi munosabatlar ham ana shunday mustahkam tamoyillarga asoslangan holda bugun yangi bosqichga ko‘tarilmoqda. Ikki mamlakat o‘rtasidagi aloqalar o‘zaro manfaatdorlik, tenglik va do‘stona hamkorlik ruhida izchil rivojlanib bormoqda.

Aks-sado

Bir paytlar siyosiy muloqot va diplomatik munosabatlar doirasida namoyon bo‘lgan hamkorlik ayni paytda savdo-iqtisodiy aloqalar, parlamentlararo muloqot, madaniyati va gumanitar sohalarni qamrab olgan serqirra sheriklikka aylandi. Bu jarayon ikki xalq o‘rtasidagi yaqinlik va o‘zaro anglashuvni yanada mustahkamlamoqda.

Serbiya Janubi-sharqiy Yevropa va Bolqon mintaqasida muhim o‘rin tutgan davlatlardan. Shu jihatdan ushbu mamlakat bilan iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirish O‘zbekiston uchun Yevropa yo‘nalishidagi savdo va logistika aloqalarini kengaytirish, zamonaviy ishlab chiqarish tajribasini o‘rganish, yangi bozorlarga chiqish hamda milliy mahsulotlarimiz eksportini ko‘paytirish nuqtayi nazaridan juda muhim.

O‘z navbatida, Markaziy Osiyoning jadal taraqqiy etayotgan yirik bozorlaridan biri bo‘lgan O‘zbekiston ham Serbiya tadbirkorlari uchun yangi istiqbollar va keng iqtisodiy imkoniyatlarni taqdim etmoqda. Bu esa o‘zaro manfaatli sheriklikni yanada rivojlantirish uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Bugun O‘zbekiston va Serbiya o‘rtasidagi iqtisodiy hamkorlik shunchaki raqamlar emas,

balki amaliy natijalar bilan ham o‘z ifodasini topmoqda. Mamlakatimizda serb investorlari ishtirokida faoliyat yuritayotgan 9 ta korxona ana shu o‘zaro ishonch va manfaatli sheriklikning yorqin namunasidir. Ularning 4 tasi qo‘shma korxona, 5 tasi esa xorijiy investitsiya ishtirokida tashkil etilgan.

Har bir korxona ortida sarmoya, tashabbus va yangi ishbilarmonlik g‘oyalari mujassam. Eng muhimi, bu ko‘rsatkichlar O‘zbekiston va Serbiya ishbilarmon doiralari o‘rtasidagi qiziqish tobora ortib, iqtisodiy sheriklik uchun yangi imkoniyatlar maydoni kengayib borayotganidan dalolat beradi. Bugun qo‘yilayotgan ana shunday amaliy qadamlar ertangi yirik loyihalar, yangi sarmoyalar va yanada mustahkam iqtisodiy hamkorlik uchun ishonchli zamin hozirlamoqda.

Davlatimiz rahbarining shu yil 7-8-sentabr kunlari Serbiya Respublikasiga tashrif O‘zbekiston — Serbiya munosabatlari tarixida yangi sahifa ochdi. Ushbu tashrif o‘zaro ishonch va do‘stlik rishtalarini yanada mustahkamlash, iqtisodiy sheriklikni kengaytirish, yangi istiqbolli loyihalarni belgilash va ikki tomonlama munosabatlarni yangi amaliy mazmun bilan boyitish yo‘lidagi muhim qadam bo‘ldi.

▶ Davomi 2-betda

O‘ZBEKISTON MADANIY MEROSINI XALQARO MAYDONDA
TARG‘IB QILISH BO‘YICHA MUHIM ISHLAR BELGILANDI**Prezident Shavkat Mirziyoyev madaniy merosni asrab-avaylash, muzey ishini rivojlantirish va O‘zbekiston madaniyatini xalqaro maydonda targ‘ib qilish bo‘yicha kelgusi ishlar yuzasidan taqdimot bilan tanishdi.**

So‘nggi yillarda mamlakatimizda tarixiy merosni asrab-avaylash, yodgorliklarni restavratsiya qilish, muzeylarni modernizatsiyalash va xalqaro madaniy hamkorlikni kengaytirishga e‘tibor izchil kuchaymoqda. Bu ishlar gumanitar siyosatning muhim yo‘nalishi, milliy o‘zlikni mustahkamlash va O‘zbekistonning turistik jozibadorligini oshirish omiliga aylanmoqda.

UNESCO yo‘nalishida erishilgan natijalar alohida qayd etildi. Butunjahon merosi qo‘mitasining 48-sessiyasida O‘zbekistonning “Toshkentning modernizm me‘morchiligi: Markaziy Osiyo zamonaviyligi va an‘analari” milliy nominatsiyasi Butunjahon merosi ro‘yxatiga kiritildi. O‘zbekiston XX asr modernizmi me‘moriy merosi bunday maqomga ega bo‘lgan Markaziy Osiyo va MDHdagi birinchi davlat bo‘ldi. Nominatsiya tarkibiga Toshkent shahridagi 10 ta muhim obyekt kiritildi. Bu so‘nggi 25 yilda O‘zbekistonning UNESCO Butunjahon merosi ro‘yxatiga birinchi milliy kiritilishi bo‘ldi.

Faol siyosiy-diplomatik ishlar natijasida “Quyosh” gelliomajmuasi Butunjahon merosi obyektii tarkibida saqlab qolindi.

Yangi xalqaro maqom Toshkentning me‘moriy merosini asrab-avaylash va o‘rganish, madaniy turizmini rivojlantirish, tadqiqotchilar, me‘morlar va xalqaro ekspertlarni jalb etish uchun qo‘shimcha imkoniyatlar yaratadi. Shu munosabat bilan poytaxtning modernizm me‘morchiligini asrab-avaylash va targ‘ib qilish bo‘yicha 2026-2030-yillarga mo‘ljallangan Davlat dasturini amalga oshirish ko‘zda tutilmoqda.

Shuningdek, UNESCOning Butunjahon merosi ro‘yxatiga kiritish uchun “Zomin tog‘lari” tabiat obyektii nominatsiyasini tayyorlash masalasi ham ko‘rib chiqildi. Ushbu hudud Zomin davlat qo‘riqxonasi va Zomin milliy tabiat bog‘ini qamrab olib, qimmatli archa o‘rmonlari hamda noyob hayvonlar va qushlar yashash makonlariga ega yagona tog‘ tabiiy majmuasini tashkil etadi.

Taqdimotda O‘zbekiston Respublikasining UNESCO ishlari bo‘yicha Milliy komissiyasi kotibiyati faoliyatini takomillashtirish masalalariga ham to‘xtalib o‘tili. Kotibiyatning UNESCOning ijodiy shaharlar tarmog‘i, ta‘lim beruvchi shaharlar tarmog‘i, assotsiatsiyalashgan maktablar tarmog‘i, UNESCO kafedralari, assotsiatsiyalar va klublar, shuningdek, global geoparklar tarmog‘ida mamlakatimiz ishtirokini muvofiqlashtirish funksiyalarini kengaytirish taklif etilmoqda.

Madaniy meros sohasidagi amaliy ishlarga alohida e‘tibor qaratildi. So‘nggi yillarda madaniy meros obyektlarini restavratsiya qilish uchun davlat byudjetidan 466,4 milliard so‘m mablag‘ yo‘naltirildi. 305 ta loyiha-smeta hujjati tayyorlandi, 55 ta obyektida ishlar yakunlandi, yana 152 ta obyektida ishlar davom etmoqda.

Ushbu ishlarni tizimlashtirish maqsadida 8183 ta madaniy meros obyektii bo‘yicha kadastr hujjatlari shakllantirildi. Yodgorliklarni qisqa muddatli ijaraga berish orqali 4187 ta tadbirkorlik subyekti jalb etilib, sohaviy jamg‘armaga 27,9 milliard so‘m yo‘naltirildi. 2025-yilda 52 ta obyektga 152,9 milliard so‘m miqdorida mahalliy va xorijiy investitsiyalar jalb qilindi.

O‘zbekistonda Heritage Impact Assessment (HIA) — merosga ta‘sirni baholashning prinsipial yangi tizimini joriy etish Buxoro, Samarqand, Xiva, Shahrisabz kabi noyob tarixiy shaharlar va Toshkentning modernizm me‘morchiligini jadal qurilish hamda infratuzilma rivojii sharoitida himoya qilishda muhim qadam bo‘ladi.

Madaniy merosning yagona raqamli platformasini, obyektlarning raqamli egizaklarini, Heritage Open Data tizimini, shuningdek, madaniy meros bo‘yicha situatsion markazni tashkil etish taklif qilinmoqda. Bu markaz IoT-sensolar, sun‘iy yo‘ldosh ma‘lumotlari, videotahlil va sun‘iy intellekt vositalaridan foydalangan holda monitoring olib borish imkonini beradi. 2030-yilga qadar barcha madaniy meros obyektlarini raqamlashtirish rejalashtirilgan.

Turistik yuklamani boshqarish uchun Visitor Management tizimini joriy etish, raqamli chiptalar qamrovini kengaytirish, turistlar oqimini prognoz qilish va zaruratga qarab ayrim obyektlarga tashrif limitlarini belgilash ko‘zda tutilmoqda. Kadrlar tayyorlash sohasida mutaxassislar tayyorlash tizimini yaratish, Buxoroda ixtisoslashtirilgan restavratsiya oliy maktabini ochish, Arxeologiya institutining hududiy filiallarini rivojlantirish va restavrtorlarni litsenziyalashni joriy etish rejalashtirilmoqda.

Tarixiy meros va zamonaviy infratuzilmani uyg‘unlashtiruvchi yangi loyihalar ham ko‘rib chiqildi. Xususan, an‘anaviy usullar va zamonaviy loyihalash, ishlab chiqarish hamda restavratsiya texnologiyalarini birlashtiradigan ixtisoslashtirilgan mozaika markazini tashkil qilish taklif etilmoqda. Markaz Toshkent mozaika maktabini saqlash, mutaxassislar tayyorlash va monumental san‘atning yangi

yo‘nalishini rivojlantirish maydoniga aylanadi.

Ichan-qal‘a muzey-qo‘riqxonasi hududida “Olloqulixon karvonsaroyi” savdo markazini tashkil etish loyihasi alohida ko‘rib chiqildi. Savdo nuqtalarining tartibsiz joylashuvi tarixiy obyektlarning vizual yaxlitligini buzishi va turistlar uchun noqulayliklar keltirib chiqarishi qayd etildi. Yangi loyiha an‘anaviy savdo ruhini saqlash, hunarmandlar uchun sharoit yaratish, ko‘rgazma va yarmarkalar o‘tkazish, shuningdek, yangi turistik nuqtani shakllantirishga qaratilgan.

Kelgusida nomoddiy madaniy merosni asrab-avaylash sohasida davlat siyosatining yaxlitligini ta‘minlash maqsadida Respublika “Hunarmand” uyushmasi O‘zbekiston Respublikasi Madaniy meros agentligi bilan hamkorlik qiladi.

Samarqandda “Aga Khan Trust for Culture” jamg‘armasi bilan hamkorlikda Bibixonim majmuasini konservatsiya va restavratsiya qilish loyihasiga alohida e‘tibor qaratildi. Loyiha madaniy meros obyektlarida me‘moriy konservatsiya, ilmiy o‘rganish va restavratsiya ishlarini boshqarish bo‘yicha xalqaro standartlarni joriy etishni nazarda tutadi.

Loyiha doirasida yodgorlikni hujjatlashtirish va tadqiq etish, arxeologik va muhandislik tekshiruvlari, materiallar tahlili, konstruktiv modellashtrish hamda loyiha yechimlarini ishlab chiqish ishlari olib boriladi. Mahalliy mutaxassislarni tayyorlashda alohida e‘tibor qaratiladi. Keyingi bosqichlarda asosiy gumbaz va unga tutash inshootlarni konservatsiya qilish, hududni obodonlashtirish va muzey ekspozitsiyasini yaratish ko‘zda tutilgan.

Turli tarixiy davrlarda mamlakatimizdan olib chiqib ketilgan noyob tarixiy yodgorliklar, arxeologik ashyolar, nodir qo‘lyozmalar va san‘at asarlarini tizimli izlash, huquqiy himoya qilish va yurtimizga qaytarish maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzurida madaniy boyliklarni repatriatsiya qilish bo‘yicha komissiyani shakllantirishga qaror qilindi.

Yakunda 2027-2035-yillarga mo‘ljallangan Madaniy merosni rivojlantirish strategiyasi bo‘yicha takliflar ko‘rib chiqildi. Unda madaniy merosni raqamlashtirish, moddiy va nomoddiy merosni asrab-avaylash, madaniy boyliklarni repatriatsiya qilish, tabiiy merosni muhofaza qilish va restavratsiyani rivojlantirish dasturlari nazarda tutilgan.

Davlatimiz rahbari taqdim etilgan takliflarni takomillashtirish va ularning amaliy ijrosini ta‘minlash bo‘yicha topshiriqlar berdi.

O‘ZA

SAHNADAGI 35 YIL:
TARIX, BUGUN, KELAJAK
Mustaqilligimizning 35 yilligiga bag‘ishlangan
bayram tomoshasi taassurotlari

Bugungi shukuhli kunlarimizda turli-tuman ommaviy tadbir, shou, tomoshalar juda ko‘p. Texnik va texnologik mo‘jizalar tomosha o‘rnatgani hayratomuz, diltortar hodisaga aylantirib, zamonaviy san‘at tushunchasini nihoyatda kengaytirib yubordi. Hozirgi o‘rta yoshli avlod uchun 1980-yilda bo‘lgan Moskva sport olimpiadasidagi ommaviy maydon tomoshasi xotiraga chuqur o‘rnashgan dastlabki mahobatli tomosha hodisasi bo‘lgan edi. Biroq hozirda uyushtirilayotgan ommaviy tadbir-tomoshalar oldida qariyb yarim asr avval namoyish etilgan tomosha o‘tmishning jo‘n bir hodisasi bo‘lib qoldi, xolos.

Hozir endi ilmiy-texnik taraqqiyotning shunday bosqichidamizki, unday tomoshalarni chog‘roq bir tashkilot ham o‘z imkoniyatlari doirasida uyushtira olishi mumkin. Ammo

mamlakat-davlat hayoti bilan bog‘liq olamshumul voqealar borki, ularni siyosiy mohiyatini teran anglagan holda zamonaviy eng yangi texnik-texnologik usullarda million-million tomoshabin auditoriyasiga taqdim etish, bu endi favqulodda katta tayyorgarlik, mas‘uliyat va alohida yondashuvlarni taqozo etadi.

Yaqindagina bo‘lib o‘tgan mustaqilligimizning 35 yillik maydon tomoshasi xuddi shunday mazmun-mohiyati bilan favqulodda katta tashkiliy

va g‘oyaviy-badiiy izlanish, intilish samarasi bo‘ldi. Hech ikkilanmasdan aytish joizki, bu tadbir yettidan yetmishigacha — bari xalqimiz va xayrixoh do‘stlarimizni befarq qoldirmadi. Yangi O‘zbekistonning tom ma‘nodagi ma‘naviy-ma‘rifiy, madaniy qudratini namoyon etdi.

Odada bunday tomoshalarni alohida tayyorgarliksiz shunchaki ko‘rib bo‘lmaydi. Tomoshabin sifatida kirib borasiz-u, o‘zingiz bilmagan holda uning ichiga singib, ishtirokchiga

aylanib ketasiz. Sahnada kechayotgan voqealar ko‘z oldingizdan o‘tibgina qolmay, xotirangizni uyg‘otadi, tafakkuringizni harakatga keltiradi, kechagi kun bilan bugungi kunni, bugun bilan esa ertangi kunni bir-biriga bog‘laydi. Mustaqilligimizning 35 yilligiga bag‘ishlangan bayram tadbirini ana shunday tomoshalar qatoriga qo‘ysak to‘g‘ri bo‘ladi.

▶ Davomi 3-betda

Shuhrat RIZAYEV,
O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan
yoshlar murabbiysi, professor

Boshlanishi 1-betda

Mustaqilligimizning 35 yillik bayramini nishonlash borasida muhtaram Prezidentimizning qarori, keng miqyosli tayyorgarlik ishlari, jumladan, bayram tomoshasini tayyorlash va o‘tkazish borasidagi tadbir taassurotlari bilan o‘rtoqlashay deb qo‘limga qalam oldim. Ochig‘i, 34 yil davomida mustaqillik bayram konsertlarini muntazam ko‘rib yurgan, hatto ijodiy, tashkiliy ishlarida bevosita vazifador bo‘lgan odam sifatida aytishim mumkin, miqyos, ko‘lam, mahobat, g‘oyaviy mazmun qamrovi va teranligi, badiiy-ijro mahorati yuksakligi, eng zamonaviy texnik va texnologik usullardan faol foydalanilgani, sun‘iy intellekt imkoniyatlari juda nozik va jo‘yali joriy etilgani va yana boshqa qator fazilatlar xususiyatlari bilan 35 yillik yubiley tantanalari — teatrlashtirilgan konsert tomosha dasturi bilan va kutilmagan shakl, mazmun, rang, ohang jozibasi bilan hayrat va hayajonlarga g‘arq etdi.

Tomosha boshlanishidan avval xayolimdan bir savol o‘tdi: **o‘ttiz besh yilni sahnaga sig‘dirish**, hazilakam ish emas.

Axir o‘ttiz besh yil — oddiy raqam ham emas. Unda butun bir avlodning bolaligi, yoshlik yillari, orzu-umidlari, quvunch va tashvishlari bor. Bu yillar qatlarida mamlakatning kechagi kuni, bugungi nafasi va ertangi niyatlari mujassam. Albatta, hamma narsa nisbiy. Sodir bo‘lgan muqarrar voqealik bor va uni voqe etish uchun intilish, kurashlar bor.

Shu ma‘noda, mustaqillik tarixini faqat 1991-yildan boshlash, nazarimda, tarixning o‘ziga nisbatan adolatsizlik bo‘lardi. Chunki Mustaqillik — birgina shu sana emas. U asrlar davomida shakllangan davlatchilik xotirasi, milliy o‘zlik, ozodlikka intilish va nihoyat, mustarak orzularning ro‘yobidir.

Shuning uchun ham mazkur bayram tomoshasining eng muhim jihati, menimcha, uning vaqtini oddiy sanoqda sanab bermaganidir. U tarixni sahnaga olib chiqadi. Va tarix sahnaga chiqqanda, sahna dastlab xotiraga aylanadi.

Tomosha dramaturgiyasida o‘tmishga murojaat qilinishi bejiz emas edi. O‘zbekiston hududidagi qadimiy davlatchilik an‘analari, ming yilliklar ka‘ridan kelayotgan tarixiy xotira, qadimgi xorazmiylardan to Turkiston muxtoriyatigacha — turli davrlarda ko‘tarilgan bayroqlar va davlat ramzlari birin-ketin namoyon bo‘lar ekan, men beixtiyor o‘sha ramzlarning ma‘nosi haqida o‘yladim.

Bayroq — mato emas. U xalqning o‘zini tanitishidir. U davlatning tus ko‘rinishidan qiyofasidir. Uning ostida insonlar birlashadi, tug‘-tug‘ro bilan tarbi yaratiladi. Shu ma‘noda, yubiley tabirining **leytmotivi bayroq ramzi** bo‘ldi. Tomosha muqaddimasi moviy osmon uchra chizilgan mustaqil O‘zbekiston bayrog‘i ranglari bilan to‘ldi. Va bu bayroq pirovardida eng yuksakda, tadbirning boshidan oxirigacha, maydon uzra shovillab, baralla hilpirab turadi.

Siyosiy bayramlarda, rasmiy tadbirlarda, eng avvalo, Vatan madhiyasini kuylash azal-azaldan uqirga kirgan. Ayniqsa, yurtga siyosiy rahnamolar, o‘zga mamlakat yetakchilari rasmiy tashrif bilan kelsa, har ikki davlatning madhiyalari yangrab, hurmat bajo keltiriladi. Bu har bir mamlakatda xalqaro miqyosda tan olingan tamol. Sport shohsupalarining eng yuqorisiga ko‘tarilganlarning ham mamlakati madhiyasi g‘oliblik sharaflari sifatida ijro etilishi buzilmas bir qoida. Demak, madhiya — sharaflar belgisi. Ammo madhiyaning ijro etilishi gohida rasmiy odatlar doirasidan tashqaridagi hodisa bo‘lishi mumkin. Ayniqsa, stadionlardagi musobaqalarda yangragan madhiyalar ko‘pincha jamoalarning astoydil muxlislari uchun ko‘z yoshlar bilan davom etadigan o‘ta hayajonli holat bo‘ladi.

Bu jarayonni kuzatishning o‘zi bag‘oyat maroqli. O‘zingniki bo‘lsa, hatto teleekranda ko‘rib turib ham qo‘shilish ketganingni, ko‘z yosh qilganingni payqamay qolasan. Chunki qalbingni g‘urur va iftixor egallab oladi. Qiziqki, nafaqat sport, umuman, qayerda madhiya yangrasa, qo‘shilish baralla kuylaydigan fuqarolar dunyoda kam emas. Bu ko‘pincha qo‘shiq, ohang vositasida milliy birlik, vatanparvarlik hissini yaqqol ifoda etadigan holat.

Shu nuqtayi nazardan qaraganda, tomoshaning yana bir muhim badiiy yechimi — Davlat madhiyasining an‘anaviy tartibda, tadbir

boshida emas, balki tomoshaning muayyan badiiy-emotsional nuqtasida yangraganidir. Bu o‘zgarish tasodifiy emas, balki ongli ravishda amalga oshirilgan kompozitsion yechim sifatida namoyon bo‘ladi. Madhiyaning siyosiy tadbir boshida yangramasligi, uni rasmiy marosim atributi doirasidan chiqarib, tomosha davomida asta-sekin shakllana boruvchi g‘urur, iftixor va milliy birlik tuyg‘ularining tabiiy emosional cho‘qqisiga aylantiradi.

Bayram tomoshasi, eslatganimizdek, boshidanoq tomoshabinni bugungi kundan olib, tarix qo‘riga yetaklaydi. Dastlab ona Vatan, xalq, millat va mustaqillikning 35 yilligi haqida kuy-qo‘shiqlar yangrasa-da, sahnaviy tafakkur tez orada bitta muhim masala — **“Biz kimmiz va bu davlatchilik qayerdan boshlangan?”** degan savolga yuzlanadi. Unga javob berishda o‘nlab tarixiy bayroqlarning sahnaga olib chiqilishi alohida ahamiyat kasb etadi. Ular davlatchilik xotirasining vizual timsoli sifatida namoyon bo‘ladi. Har bir bayroq ortida bir davr, bir siyosiy tuzum, bir xalqning taqdiri va davlatchilik haqidagi tasavvuri bor.

Ammo tarix faqat g‘alabalardan iborat emas. Agar sahnada faqat buyuklik, zafar va shon-shuhrat ko‘rsatilsa, tomosha tantanavor bo‘lishi mumkin, lekin u adolati hayotiy haqiqat bo‘lmay qoladi. Chunki xalqning tarixi — quvonchlar bilan birga azobu iztiroblardan, xo‘rlig‘u xorliklardan, fojiaiy qatag‘on alamlaridan ham ayro emas.

Tomoshaning keyingi davomiy qatlamlarida ana shu haqiqat sezildi. Bir paytlar bizniki, o‘zimizniki bo‘lgan, ammo o‘zimiz tasarruf eta olmagan taqdirlar, mehnatining mevasi o‘ziga nasib emagan avlodlar, paxta yakkahokimligi, majburiy mehnat, bolalar mehnati, Orol fojiasi xalq og‘riqli sahifalar — bularning barchasi kabul xotirasida mudom o‘chmagan mash‘um izlar. Shu lahzalarda voqea-kechmishlarni idrok etib turgan tomoshabin beixtiyor o‘z-o‘ziga savol berishi tabiiy: **Bu qanday xalq shuncha sinovlardan keyin ham o‘zligini yo‘qotmadi?!**

Qorong‘likdan yorug‘likka. Qaramlikdan ozodlikka. O‘tmishning og‘ir yukidan kelajakning yorqin ufgilariga intildi.

Mustaqillik! Bu so‘zni biz ko‘p eshitamiz. Balki shu qadar ko‘p takrorlaymizki, ba‘zan uning mazmun-mohiyatidagi kechmish murakkabliklarini his qil olmay qolamiz. Biroq sahnada o‘tmishning og‘riqli manzaralaridan keyin **Mustaqillik g‘oyasining** paydo bo‘lishi, bu tushunchaga yana bir bor boshqacha nighob bilan qarashga majbur etadi.

Mustaqillik — shunchaki siyosiy maqom emas. U insonning o‘z taqdiriga egalik qilish huquqi. Xalqning o‘z kelajagini o‘zi belgilash imkoniyati. Davlatning o‘z yo‘lini o‘zi tanlashi.

Shu ma‘noda, tomoshadagi **“Bayroqni kim ko‘taradi?”** mazmunidagi monolog alohida ta‘sirli badiiy tuzum sifatida yodda qoladi. Ha, uch ming yil — o‘ttiz asr osha turli bayroqlar ko‘tarildi. O‘zbekiston zaminidagi uq etlatlar ne-ne tug‘rular ostida birlashdi. Davlatchilik silsilalari 1918-yil — **“Turkiston muxtoriyati”** — Milliy istiqlol kurashlarida qonga g‘arq bo‘lib to‘xtab qoldi. Endi bayroqni kim ko‘tarishi bori millatning qayg‘usi edi. Shu boisi, bu savolni faqat sahnadagi qahramon bermaydi. Aslida, uni tarixning o‘zi beradi.

...*Bayroqni kim ko‘taradi? Uni kimdir qo‘liga olib turishi mumkindir. Ammo uning uyqi, salmog‘i, mas‘uliyatini kim ko‘taradi? Uning sha‘nini kim asraydi? Bayroq ostida qanday kelajak bunyod etiladi?* Bu kabi savollar tadbirni shodon tantanadan fikrlash maydoniga aylantiradi.

Shu o‘rinda fikriy bir chekinish: mamlakatimiz Yetakchisi an‘anaga ko‘ra har yili Istiqlol bayramini milliy odatlarimiz bo‘yicha tong saharda **“Shahidlar xotirasi”** maydonida qatag‘on qurbonlari bo‘lgan ajdodlarimiz xotirasiga bag‘ishlab, yurtga osh berib, Qur‘on tilovat qildirishdan boshlaydi. Aynan shu yerda yurt oydinlari va mas‘ullarga joni nisor jaddi bobolarimiz tabarruk xotirasini yanada e‘zozlab abadiylashtirish bilan bog‘liq vazifalar topshiradi. Avvalgi yillarda shu munosabat bilan jaddichilik harakatlari o‘rganish, targ‘ib etish, ular ruhini shod etish ishlari umummilliy harakatga aylantirish tashabbusini ilgari surgan edi. Bu tashabbus keng quloch yoyib, bugun mahallayu ta‘lim muassasalarida, keng jamoatchilik joylarida xayrli harakatlarni kechaypti. Ko‘pchilik baliyermaydigan yoki unutilgan ne-ne ma‘rifatparvar bobolarimiz ruhi yod etilib, xotirlanyapti. Milliy tarbiyaning nihoyatda muhim bu shakli tarixiy xotirani avloddan-avlodga bezavol yetkazishning yana bir ibratlari. Zero, shu ibrat zamirida millatning madaniy darajasi haqidagi tasavvur shakllanadi.

Qo‘ni-qo‘shni, xorijdagi do‘stu xayrixohning bizga hurmat-ehtiromi oshadi, munosabati

belgilanadi. Bundan yana bir xulosa keladiki, darhaqiqat, O‘zbekiston davlatchiligi tarixini faqat 1991-yil bilan belgilash mumkin emas. Mustaqil O‘zbekiston — o‘z tarixidan uzilib qolgan yangi hodisa ham emas. U bir necha ming yillar davomida shakllangan davlatchilik tajribasi, sivilizatsiya, ilm-fan, madaniyat va milliy xotiraning yangi tarixiy bosqichdagi davomidir.

O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev asosiy bayram tabrigidagi nutqida O‘zbekiston davlatchiligining ildizlari uch ming yildan ortiq tarixga borib bog‘langanini ta‘kidlar ekan, mamlakatimiz hududida qadimiy ne-ne sivilizatsiyalar shakllanganini alohida eslatib o‘tdi.

Demak, Mustaqilligimizning o‘ttiz besh yilligi bu shunchaki bosib o‘tilgan yo‘lining sarhisobi emas, balki o‘tmish tarixdan ertangi orzu-maqсадlarga olib boradigan ma‘naviy ko‘priklar ekanligi anglashildi.

Nutqning mazmun-mohiyatida “Mustaqillik” tushunchasi, tarixiy sana doirasidan chiqib, insonning erkini, qadri-miqdori, bilim va tafakkur, farovon hayoti bilan uyg‘unlashadi. Ayniqsa, **“Milliy yuksalish davri”** haqidagi fikr o‘tmishni eslash bilan cheklanib qolmay, kelajakni qanday qurishimiz kerakligi haqidagi savolni o‘rtaga tashlaydi. Zero, tarix faqat xotira emas, uning saboqlari kelajak oldidagi mas‘uliyat hamdir.

Shu ma‘noda, nutqda qadimiy davlatchilik an‘analardan zaminimizdagi bir necha Rennessans davrlari allomalarigacha, jadidlarning hurriyat orzularidan bugungi Yangi O‘zbekiston bunyodkorligigacha bo‘lgan uzviy ma‘naviy silsila kelajak haqidagi qarashlar bilan tutashadi. Nutqning eng muhim jihatlardan yana biri shundaki, unda kelajak mavhum orzu sifatida emas, aniq maqsad va vazifalar tizimi sifatida tasavvur qilinadi.

Yetti milliy dastur — bilim va malakani taraqqiyotning asosiy kapitaliga aylantirish, sog‘lom va uzoqumr ko‘radigan jamiyat barpo etish, iqtisodiyotni yuqori texnologiyalar va mehnat unumdorligi asosida rivojlantirish, tabiat va sugva munosabati o‘zgartirish, qonun ustuvorligi va sud mustaqilligini mustahkamlash, mahallani jamiyat taraqqiyotining asosiy tayanchiga aylantirish, O‘zbekistonning tinchlik va do‘stlik diqqati sifatidagi nufuzini yuksaltirishga qaratilgan.

Bu yetti yo‘nalishga bir butun tizim sifatida qaralganda, uning markazida inson va uning kelajagi turganini yaqqol anglash mumkin: bilimli inson — kuchli iqtisodiyotning, sog‘lom inson — farovon jamiyatning, ijodkor inson kelajakning, tabiatga mas‘uliyatli munosabat — barqaror hayotning, qonun ustuvorligi — adolati jamiyatning, o‘bod mahalla — xalq farovonligining, tinchlik va bag‘rikenglik esa taraqqiyotning ma‘naviy poydevoridir. Demak, yetti dastur alohida-alohida vazifalar yig‘indisi emas, balki Yangi O‘zbekistonning kelajak qiyofasini shakllantiruvchi yagona konseptual manzaraning turli qatlamlaridir.

Shu nuqtadan qaraganda, bayram tadbirining badiiy konsepsiyasida tarixdan kelajakka tomon harakat aynan shu g‘oya bilan tabiiy ravishda hamohanglashadi. Kechagi kun xotirasi bizni bugungi yutuqlarni anglashga olib kelsa, bugungi natijalar ertangi marralar uchun zamin yaratadi.

Nutqda **“Biz bugun kechadigan kuchlimiz. Nasib etsa, ertaga bundan ham kuchli bo‘lamiz”** degan fikr bilan ifodalangan ruh aynan shu uzluksizlikni — vaqtning uch nuqtasi: kecha, bugun va ertaning bir butunligini anglatadi. Bunday qarashda kelajak tayyor holda

kirib boradigan manzil emas; uni xalqning bilim va tafakkuri, mehnati, bunyodkorligi va birlamligi bilan barpo etish kerak. Shu sabab mustaqilligimizning 35 yilligiga bag‘ishlangan tantana ham yakun nuqtasini emas, yangi tarixning boshlanish nuqtasini ko‘rsatadi: tarix sahifalari yopilmaydi, aksincha, undan yangi sahifaga — bilim, texnologiya, adolat, ekologik mas‘uliyat, mahalla, tinchlik va inson qadri ustuvor bo‘lgan kelajak sari yo‘l ochiladi.

Darhaqiqat **“Inson qadri uchun!”** g‘oyasi mustaqilligimizning eng muhim mazmuni sifatida ajralib turdi. Shu jihatdan bayram sahnasida tarixiy xotira, bugungi bunyodkorlik va inson manfaatiga qaratilgan islohotlar bir-birini to‘ldirib, yagona mazmunni manzarani hosil qildi. Nutqning kelajak haqidagi qismi esa bayramning umumiy ruhini yanada oldinga siljitti. Kelgusi o‘n yillikning **“Milliy yuksalish davri”** sifatida belgilanishi, ta‘lim, ilm-fan, texnologiya, sun‘iy intellekt, ekologiya, iqtisodiyot va yoshlar salohiyatiga berilgan ustuvor e‘tibor esa mustaqillik bayramini faqat o‘tmishga nazar soluvchi sana emas, balki yangi tarixni bunyod etish sari qaratilgan katta maqsadlar ifodasi sifatida namoyon etdi.

Mustaqilligimizning 35 yilligiga bag‘ishlangan bayram tadbirida “Yangi O‘zbekiston” tushunchasi shunchaki siyosiy yoki ijtimoiy shior sifatida emas, balki yangi tafakkur, yangi insoniyat va yangi mas‘uliyat tushunchasi sifatida jarangladi.

Bugun barchaga ayonki, **“Yangi O‘zbekiston”** tushunchasi siyosiy, ijtimoiy va hatto maishiy hayotimizning ham ajralmas qismi — hodisasiga aylanadi. Biz bu yil faqat mustaqilligimizning 35-yilliginingina emas, shu bilan birga, mamlakatimiz, xalqimiz turmushida tong ma‘noda tub o‘zgarish va islohotlar nasimi esa boshlagan yangi davrning 10 yilligini nishonlayapmiz. Bu 10 yillik bepoyon o‘lkanimizning katta-kichik yillar hududlarida, aholimizning hamma yoshdagi qatlamlarida o‘z ta‘sirini ko‘rsatdi. Tushuncha-tafakkur, dunyoqarash, turmush tarzi mahallaga-guzar, qishlog‘u kent, tuman-shahar, poystaxtu viloyatlarda amalga oshirilgan jadal islohotlar, shiddatli bunyodkorliklar, tinimsiz mehnat, izlanishlar, bedor tunlar tufayli tamomila o‘zgara boshladi. Shuning uchun ham chetdan ko‘rgan-kuzatgan xayrixoh mardum borki, xalqimizning o‘zi kabi ular ham **“Yangi O‘zbekiston”** g‘oyasini his qildi, bu tushunchani e‘tirof etdi. Bugun bori dunyoning biz bilan hisoblashishi, bizga intilishi bari shundan, albatta!

Bugungi o‘zgarishlarning markazida ham albatta **inson qadri** turadi. Bu ibora ham so‘nggi yillarda ko‘p takrorlandi. Lekin san‘atning kuchi shundaki, u takrorlanayotgan tushunchaga jon bag‘ishlay oladi. Inson qadri haqida yuzlab ma‘ruzalar qilish mumkin. Lekin insonning yuzidagi umidni ko‘rsatish, bolaning kelajakka ishonchini tasvirlash, yoshlarning katta orzularini sahnaga olib chiqish bu — tomoshaning mohirona ishi.

O‘zbekistonning bugungi qiyofasi inson, mehnat, bunyodkorlik, ilm-fan, yoshlar va kelajak tushunchalari bilan bog‘landi. Shu nuqtada tarixiy xotira bilan zamonaviylik birligiga mushtarak ekanligi ayon bo‘ladi. Zero, bugun kechagi kunni anglashdan tug‘iladi. Kelajak esa bugungi kunning mas‘uliyatidan boshlanadi.

Tomoshabinlarda tomoshaning yana bir jihati — zamonaviy texnologiyalar va teatr

tilining uyg‘unligi ham alohida bo‘liq taassurot qoldirdi. Bugun sahna texnologiyasi oddiy bezak vositasi bo‘lib qolmayapti. U dramaturgiyaning faol ishtirokchisiga aylanmoqda.

Yangi Toshkent sahnasidagi texnik imkoniyatlar, katta hajmdagi vizual kompozitsiyalar, sun‘iy intellekt va raqamli texnologiyalar yordamida yaratilgan tasviriy yechimlar tomoshabinga boshqa bir sahnaviy makonni his qilish imkonini berdi.

Bu yerda muhim jihat — texnologiyaning o‘zi emas. Muhimi, undan nima maqsadda foydalanilayotgani, nimani anglatayotganidir. Agar texnologiya faqat hayratlantirish uchun ishlatilsa, u tez orada eskiradi. Aksincha, u g‘oyaga xizmat qilsa, san‘at tilining bir qismiga aylanadi. Mazkur tomoshada ham zamonaviy texnologiyalar tarixiy xotirani, bugungi kunni va kelajak tasavvurini bir makonda bog‘lashga xizmat qilgani bilan qimmatli edi.

Sun‘iy intellekt orqali yaratilgan vizual tasvirlar ham shunchaki “zamonaviylik belgisi” emas, balki tarixni yangi avlod idrokiga yaqinlashtirish vositasi sifatida namoyon bo‘ldi. Bu, ayniqsa, yosh tomoshabin uchun muhim. Chunki bugungi yosh avlod tarixni faqat kitob sahifalaridan emas, vizual obrazlar, raqamli muhit va interaktiv tafakkur orqali yaxshiroq qabul qilmoqda. Demak, tarixni unga yetkazishning til ham o‘zgarishi tabiiy.

Mustaqillikning 35 yillik to‘yiga atalgan bayramda musiqaning o‘mini alohida e‘tirof etmoq zarur. Zero, milliy xotira faqat so‘z bilan emas, kuy bilan ham yashaydi. O‘ttiz besh yil davomida xalq qalbidan joy olgan qo‘shiqlar, turli avlodlarga mansub xonandalar ijodi, estrada san‘atining yorqin namunalari bir sahnaviy makonda jamlanishi vaqtning o‘zgarishini yana bir bor his qildiradi.

Kecha tinglangan qo‘shiq bugun xotiraga aylanadi. Bugun yangrayotgan qo‘shiq esa ertangi kunning xotirasiga aylanadi. Shu ma‘noda, qo‘shiq ham tarixdir. U insonning shaxsiy xotirasini milliy xotira bilan bog‘laydi. Kimdir bir qo‘shiqni ilk muhabbati bilan eslaydi. Kimdir uni yoshlik yillari bilan. Yana kimdir esa ota-onasi tinglagan qo‘shiq sifatida xotirlaydi. Ammo katta bayram sahnasida bunday qo‘shiqlar yangraganda, shaxsiy xotiralar umumiy xotiraga qo‘shilib ketadi. Go‘yo butun bir avlodning ovozi bir lahzaga bitta sahnada jam bo‘ladi.

Izdihomda tomoshabin bo‘lib o‘tirgan minglab mardumning birortasi, nazdimda, tek o‘tirolmadi — raqsga tushdi, xonandalarga jo‘r bo‘ldi. Yillar davomida qadrdon bo‘lib qolgan qo‘shiqlar ijrosiga qo‘shildi, yangi qo‘shiqlardan sehirlanib, qo‘li toliquncha qarsak chaldi.

Tomoshada dunyo miqyosidagi ijrochilar, xorijlik sahna yulduzlari va o‘zbek opera san‘ati namoyandalarining ishtiroki ham tadbirning badiiy ko‘lamini kengaytirdi.

Alessandro Safinaning “Luna”si, Barno Ismatullayevaning Imre Kalman “Die Csárdásfürstin” operetasidan Silva ariyasi, Xose Karreras ijrosidagi “Granada”, Metropolitan-opera, Kovent-Garden Qirolik opera teatrlari sahnasida faoliyat yuritayotgan o‘zbekistonlik solist Begzod Davronov ijrosidagi “Nelle Tue Mani”, Sara Braytman hamda O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan artist Otabek Nazirov duetidagi “Con te partiro”, Otabek Nazirov ijrosidagi Jakomo Puchchinining “Turandot” operasidan Kalaf ariyasi — bularning barchasi yana bir muhim fikrga yetaklaydi. Milliy san‘atning kuchi dunyodan uzilishda emas.

Aksincha, o‘zligini saqlagan holda dunyo bilan muloqot qila olishda.

O‘zbek opera maktabining vakillari bilan xalqaro ijrochilarning bir sahnada jam bo‘lishi ham ana shu badiiy muloqotning timsoli bo‘ldi. Milliy ohang va jahon musiqiy tafakkuri bir-birini inkor etmadi. Aksincha, bir-birini boyitdi. Bu bugungi **yangi O‘zbekistonning madaniy qiyofasiga** xos xususiyatlaridir.

Tomosha davomida kishini yana bir savol o‘ylantirdi: *Mustaqil o‘ttiz besh yil aslida nimani o‘zgartirdi? Shaharlarnimi? Yo‘llarnimi? Binolarnimi? Texnologiyalarnimi?*

Albatta, bularning barchasi o‘zgardi. Ammo nazarimda, eng katta o‘zgarish so‘nggi o‘n yilda insonning o‘z imkoniyatiga bo‘lgan ishonchida. Chunki davlat taraqqiyotini faqat baland binolar bilan o‘lchab bo‘lmaydi. Taraqqiyot insonning ertangi kunga ishonchida. Bolaning yaxshi maktabda o‘qish orzusida. Yoshning kasb tanlash imkoniyatida. Ijodkorning o‘z fikrini aytish olishida. Olimning izlanishiga yaratilayotgan sharoitda. San‘atkorning o‘z iste‘dodini namoyon eta olishida. **“Yangi O‘zbekiston”** degan tushunchaning haqiqiy mazmuni ana shunday insoniy o‘lchovlarda namoyon bo‘lmoqda.

Va nihoyat, sahnada O‘zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi yangragan lahz... Bu lahzani oddiy final deb atashga til bormaydi.

Butun tomosha davomida turli davrlar, turli obrazlar, turli ohanglar va turli sahnaviy shakllarda ifodalangan g‘oya shu yerda yagona tuyg‘uga jamlandi. Shu lahzada angladimki, bugunga qadar ko‘tarilgan bayroqlar... Yo‘qotilgan og‘ir yillar... Paxta dalalari... Orolning qurigan sohillari... Mustaqillik tongi... Yangi O‘zbekiston... Bugungi bunyodkorlik... Va kelajak.

Bularning barchasi bir lahzaga bir-biriga ulanib ketdi. Balki shuning uchunmikan madhiyani deyarli barcha jo‘rovov bo‘lib ijro etdi. Ijro etganda ham bori tomoshaning taassurot va hayajonidan jumbushga kelgan xalq — yoshu qari ko‘z yoshlari, yurak tafti, **qalb amri bilan** ijro etdi. Rasmiy an‘analarni buzib, madhiyamizni tomosha so‘ngida jami izdihom ahli birga kuyushdigan kutilgan maqsad namoyon bo‘ldi. Madhiyaning yangrashishi — mustaqil va mustahkam davlatning ovozi bo‘ldi. **Bu bir xalqning umumiy yurak urishiga aylandi.**

Tomoshaning juda muhim va esda qolarli lahzalaridan yana biri — **Yangi Toshkent majmuasining** ochilishi bilan bog‘liq manzara. Musaffo samoda tadbirning chorlov sadolari — hozircha barcha o‘zbekistonlik, ayniqsa, toshkentliklar uchun ohanabodek tilsim bo‘lib turgan **Yangi Toshkentning** yuragi hisoblanmish mahabbatli amfiteatrida eshitildi. O‘rtavulovlar oqimida suzib borgan xaloyiq bir cheti Yangi Toshkentni ko‘raylik degan totli tuyg‘u bilan shu kun tongni qarshilagan edi. Niyat ijobat bo‘lib, butun mamlakat orzular bilan manzil-makonda taqdir chorlovi bosa berdi.

Bu yilgi mustaqilligimizning 35 yilligi Yangi O‘zbekiston bog‘ida emas, balki yangi hududda nishonlandi. Bundan besh yil avval istiqlolimizning 30 yilligi yangigina barpo etilgan **Yangi O‘zbekiston** maydonida o‘tkazilgan edi. Endi esa **Yangi Toshkentda**. Shuning o‘ziyoq Vatanimizda kechayotgan yaratish, bunyod etish jarayonlarining shahdu shiddatidan darak. Bori mardum maydon-amfiteatriga hayrat ila “tasanno” degan so‘zlarni tilu dilida aytib kirgan bo‘lsa, ajabmas.

Ana shu hayratni chandon yuksaltirgan yana bir yangilik **232,68 metrlik favvara** edi. Suvning bir necha o‘n metr balladikka otilib, yana pastga qaytishi oydiniga tomosha vositasi bo‘lib qolmay, kishini vaqt va harakat haqida o‘ylashga undaydi. Suv bir joyda turmaydi. Hayot ham, tarix ham bir joyda qotib qolmaydi.

Suvning har bir tomchisi o‘z yo‘li bilan harakat qilgani kabi, har bir avlod ham o‘z davrida muayyan mas‘uliyatni zimmasiga oladi. Shu ma‘noda, favvara tomoshaning shunchaki texnik uqi dekorativ yechimi emas, balki undagi harakat, yangilanish va davomiylik g‘oyasini kuchaytirgan vizual obraz bo‘lib qoldi. Uning ortida boshlangan mushakbozlik esa tomoshaga bayramona yakun yasadi: favvoralar, yorug‘lik va osmonni to‘ldirgan ranglar bir zumda ulkan manzaraga aylanadi.

Ayniqsa, tomosha tarixdan boshlanib, mustaqillik yillariga kelgani va yakunda Yangi Toshkent timsolida kelajak sari yuzlangani bu manzaraga alohida mazmun berdi.

Shu boisi, tomoshabin mustaqilligimizning 35 yilligi, shu bilan birga, muayyan ma‘noda yurimiz bo‘ylab “Yangi O‘zbekiston” shabbodalarini esa boshlaganining **10 yilligiga** bag‘ishlangan ushbu bayram tomoshasini oddiy tantanaviy dastur sifatida emas, milliy xotira, bugungi o‘zlik va kelajak tasavvuri bir sahnada uchragan katta badiiy hodisa sifatida kashf etdi. Unda tarix ham bor edi, og‘riq ham, faxr ham, shukur ham. Va eng muhimi, ertangi porloq kunga umid va ishonch bor edi. Darvoqe, yana bir mantiqiy anglashilgan haqiqat — erkevar buyuk ajdodlardan meros kelayotgan tabarruk tug‘ — bayroqni bu kungi avlod ko‘targaniga qat‘iy ishonch-igvor ham bor edi.

Sahna chiroqlari so‘ndi. Musiqa tindi. Tomoshabinlar tarqaldi. Ammo tafakkurda bir fikr uyg‘ondi: **Tarix ortda qoldi, endi sahna bugun va kelajakniki!**

Milliy yuksalish yo‘llaring qutlug‘ bo‘lsin, Yangi O‘zbekiston!

“El boy bo’lsa, yurt boy”, deydi xalqimiz. Bu hikmatda davlatning kuchi, avvalo, odamlarning osuda hayoti va halol mehnati bilan belgilanishi haqida oddiy, ammo teran ma’no bor. Mamlakat salohiyatini yangi korxonalar, investitsiyalar va milliardlab mablag’lar bilan ham o’lchash mumkin. Biroq ularning asl qadri odamlar ro’zg’orida sezilib, mehnatiga kuch, ertangi kuniga ishonch bergandagina namoyon bo’ladi.

So’nggi yillarda kambag’allikni qisqartirish bo’yicha qilinayotgan ishlar natijasini bugun ko’pchilik o’z hayotida his qilmoqda. Eng muhimi, muammo yashirilmay, ochiq tan olindi. Amaliy natijalarni raqamlar ham tasdiqlaydi. Kambag’allik darajasi 2017-yildagi 35 foizdan 4 foizga tushdi. Bu ro’zg’origa baraka kirgan va turmushi yaxshilangan 10 million insonning roziligi va xotirjamligidir.

Davlatimiz rahbari raisligida 3-sentabr kuni kambag’allikni qisqartirish va aholi daromadlarini oshirish masalalariga bag’ishlangan videoselektor yig’ilishida ham bu masalaga alohida e’tibor qaratildi. Yil boshida kambag’allik darajasi 5,8 foiz bo’lib, ehtiyojmand aholi soni 2 million 200 mingtani tashkil etgan edi. Bugun ehtiyojmandlar soni 1 million 500 mingga tushdi. O’zgarishlar hayoti yengillashgan, mehnatga suyanch topgan, ro’zg’origa fayz kirgan yuz minglab insonlar taqdirda aks etmoqda. Ishni to’g’ri tashkil etgan 49 ta tuman va 3429 ta mahallaning ishsizlik va kambag’allikdan xoli hududga aylanib borayotgani o’z mehnati va qobiliyati bilan hayotini yaxshilashi uchun imkoniyatni kengaytirish g’oyasi tobora chuqur ildiz o’tayotganini ko’rsatadi.

Iqtisodiy imkoniyatni yaratishning o’zi hali natija degani emas. Uni to’g’ri yo’naltirish, insonni unga tayyorlash va boshlangan ishni oxiriga yetkazish ham muhim. Hududlarda so’nggi bir yilda tashkil etilgan 86 mingga kichik korxonaning 15 mingtasi, ya’ni 17 foizi faoliyatini to’xtatgani shu haqiqatni o’ylashga majbur qiladi. Bankdan kredit olib, o’z biznesini yo’lga qo’ya olmagani 62 ming fuqaroning qarzini qaytarishda qiynalayotgani esa masalaning yana bir og’riqli tomonini ko’rsatmoqda. Demak, insonga mablag’ berish bilan ish bitmaydi. Unga qaysi ishni boshlash, bozorni qayerdan topish, mahsulotini qanday sotish, daromadni qanday ko’paytirishni ham o’rgatish kerak.

Endi asosiy e’tibor mablag’ni ajratishdan ko’ra, uni barqaror daromad manbaiga aylantirishga qaratilmoqda. Oilaviy va yoshlar tadbirkorligi uchun imtiyozli kreditlarni boshqarish vakolati tuman shtablariga beriladi. Kreditning miqdori, uni naqd yoki naqdsiz ajratish, qaytarish muddati va to’lov grafiki biznesning xususiyatiga qarab belgilanadi. Aytaylik, mavsumiy daromad oladigan dehqon bilan har oy pul aylanmasi bo’ladigan xizmat ko’rsatuvchi tadbirkorning qarzni qaytarish

Har bir inson hayotida imkoniyat eshigi ochilgan lahza bor. Ana shu imkoniyat insonga o’z kuchiga ishonish, mehnatiga suyanish va o’z yo’lini topish uchun kuch beradi.

IMKONIYAT BERILGAN JOYDA RIZQ UNADI

berishi joyning o’zida ko’rinadi. Shuning uchun qaror ham muammoga yaqin joyda qabul qilinsa, mablag’ning yo’nalishi aniqroq bo’ladi. Shuningdek, mablag’ berish jarayonining o’zi natija sifatida qabul qilinmaydi. Kredit olgan odam ishini boshladimi, mahsulotlarga xaridor topdimi, daromadni oshirdimi, oilasidan yana kimni ish bilan ta’minlay oldi — asosiy baholash shu savollar asosida bo’lishi kerak. Shunda 3 trillion 200 milliard so’m oddiy moliyaviy resurs bo’lib qolmay, odamlarning mehnati va daromadiga aylanadi. Moliyalashtirish tartibi o’zgarishi bilan ishing eng muhim bo’g’ini — uni amalga oshiradigan insonga ham talab kuchaymoqda. Iqtisodiy vazirligi va Markaziy bank hududlarning imkoniyati va ehtiyojidan kelib chiqib, moliyalashtirish mexanizmlarini har chorakda yangilab boradi. Kechagi usul bugungi ehtiyojga javob bermasa, uni o’z vaqtida o’zgartirish kerak. Chunki iqtisodiyot bir joyda turmaydi, mahalladagi ehtiyoj ham har kuni o’zgarib boradi. Shu talabdan kelib chiqib, tuman shtablar mahalladagi hokim yordamchilarini “loyihabay” ishlash tizimiga o’tkazdi. 8992 ta mahallada faoliyat yuritayotgan hokim yordamchilarining ish samarasi qayta baholanadi: tashabbuskor va natija

orqali qaror qabul qilish tezlashadi, mablag’ esa ehtiyoj turgan joyga yaqinlashadi. Ayniqsa, og’ir mahallalar uchun taklif etilayotgan 2-3 karra qo’shimcha resurs muhim. Chunki imkoniyati cheklangan hududga barcha joy uchun bir xil yondashuv bilan natija chiqarib bo’lmaydi. Qaysi mahallada ish o’rni yaratish uchun ko’proq mablag’ zarur bo’lsa, o’sha joyga kattaroq resurs yo’naltiriladi. Maqsad imkoniyatni tenglashtirishdir.

Shu nuqtayi nazardan qaraganda, yangi tizimning asosiy mazmuni vakolatlarni yuqoridan quyi bo’g’inglarga o’tkazish bilan birga qaror qabul qilish jarayonini insonga, loyihaga va natijaga yaqinlashtirishda namoyon bo’ladi. Mahalladagi hokim yordamchisi imkoniyatni ko’ra olsa, bank xodimi uni moliyalashtirish yo’lini topsa, tuman shtabi qarorni tez qabul qilsa, mablag’ ish o’rniga, daromadga va oila rizqiga aylanadi.

9-sentabr kuni davlatimiz rahbari raisligida o’tkazilgan hududlarda aholi bandligi va daromadini oshirish borasida amalga oshirilayotgan ishlarga bag’ishlangan kengaytirilgan yig’ilishda ham bir qator muhim vazifalar belgilab berildi. Jumladan, yangi mablag’ izlashdan ko’ra, hududning o’zida mavjud, ammo to’liq ishlamayotgan imkoniyatlarni harakatga keltirishga e’tibor qaratish zarurligi ta’kidlandi. Xususan, davlat banklari balansida turgan qariyb 2,5 mingga obyekt va mol-mulkning umumiy qiymati 10 trillion so’mga yaqin bo’lib, ularni samarali ishga tushirish orqali 40 minggaacha ish o’rnini tiklash imkoniyati borligi qayd etildi. Raqamlar muhim bir haqiqatni ko’rsatadi: kambag’allikni qisqartirish uchun yangi resurs yaratishdan tashqari mavjud imkoniyatlarni qayta jonlantirish orqali ham minglab odamlar uchun daromad manbaini shakllantirish mumkin.

Inson farovonligi faqat daromad bilan o’lchanmaydi. Bir oilaning iqtisodiy ahvoriga farzandlar soni, salomatlik, nogironlik, oila a’zosining xorijda mehnat qilishi kabi omillar ham ta’sir qiladi. Shu sababli ijtimoiy himoya tizimida insonning holatiga chuqurroq qarash zarurati paydo bo’lmoqda. “Ijtimoiy reyest”ni shakllantirishda oila daromadini bilan bir qatorda uning turmush sharoitiga ta’sir qiluvchi bir nechta omilga bir vaqtning o’zida baho berish tizimi joriy etiladi. Natijada ijtimoiy ko’mak haqiqatdan ko’proq ehtiyoj sezayotgan xonadonlarga aniqroq yo’naltiriladi.

Jumladan, mamlakatda kambag’allik darajasi 3,9 foizga tushgani holda, 3 yoshgacha farzandi bor oilalarda mazkur ko’rsatkich 6,5 foizni tashkil etmoqda. Farqning o’zi bir muammoni ko’rsatib turibdi: bola parvarishi davrida ota-onaning mehnat qilish va daromad topish imkoniyati qisqaradi. Shuning uchun bunday oilalarga moddiy yordam va ota-onani uyida yoki mahallada ishlash imkoniyati bilan ta’minlash, bola tarbiyasi bilan mehnat o’rtasidagi uzilishni kamaytirish kerak.

Ishlaydigan onalarga farzandi bir yoshga to’lgunga qadar ijtimoiy sug’urta jamg’armasidan nafaqa to’lanishi, mehnatga layoqatsiz ehtiyojmand oilalar uchun “passiv daromad” keltiradigan ijtimoiy paketga 300 milliard so’m ajratilgani shu maqsadga xizmat qiladi. Mazkur yordamdan foydalangan 11 ming oilaning yarmida daromad sezilarli oshgani ijtimoiy ko’mak oilani vaqtincha qo’llab-quvvatlabgina qolmay, uning o’zini tiklab olishiga xizmat qilsa, samarasi uzoqroq davom etishini ko’rsatdi.

Kelgusi yildan “Ijtimoiy reyest”ga kiritilgan oilalar farzandlarining bog’cha to’lovi, o’quv markazi xarajati, yo’lkirasi va oliygoh yotoqxonasi uchun to’lovlar vaucher orqali qoplanishi shu yondashuvning mantiqiy davomidir. Vaucherning 12 oy amal qilishi, oila reyestdan chiqarilganidan keyin ham undan foydalanish imkoni saqlanishi bolaning ta’limi o’ladagi qisqa muddatli moliyaviy qiyinchilik sabab to’xtab qolmasligi uchun muhim kafolati bo’ladi.

Endilikda asosiy e’tibor qabul qilingan qarorlarning mahallada qanday ishlashiga qaratiladi. Viloyat va tuman hokimlari sentabr-dekabr oylarida 350 ming kishini doimiy ishga joylashtirish, 1 million aholining daromadini oshirish va yil yakuniga qadar 230 ming oilani kambag’allikdan chiqarish vazifasini olmoqda.

Xitoy tajribasi asosida tuman va mahallada aholi bilan bevosita ishlaydigan xodimlar uchun aniq ko’rsatmalar ishlab chiqilishi shu ehtiyojdan kelib chiqadi. Chunki katta vazifalarning natijasi xonadon eshigidan boshlanadi. Bir oilaga munosib ish topilishi, bir bolaning ta’lim olishi, bir onaning mehnatga qaytishi, bir xonadonning doimiy daromad manbaiga ega bo’lishi belgilangan maqsadlarning hayotdagi o’lchovidir.

Har bir inson hayotida imkoniyat eshigi ochilgan lahza bor. Ana shu imkoniyat insonga o’z kuchiga ishonish, mehnatiga suyanish va o’z yo’lini topish uchun kuch beradi. Bir oilaga munosib ish, bir tadbirkorga zarur sharoit, bir insonga o’z qobiliyatini namoyon etish uchun imkoniyat yaratilsa, uning ta’siri bir xonadon doirasida qolmaydi. Xonadondagi daromad mahallaga, mahalladagi farovonlik esa yurt taraqqiyotiga ulanadi. Shu ma’noda, yaratilayotgan imkoniyatlarning eng katta maqsadi — insonni doimiy yordamga ehtiyoj sezadigan holatdan o’z mehnati, salohiyati va tashabbusi bilan daromad yaratadigan darajaga olib chiqishdir. Chunki inson o’z ko’li bilan topgan rizqning qadri ham, barakasi ham boshqacha bo’ladi. Kecha imkoniyat kutib turgan xonadon bugun o’z daromadini yaratasa, ertaga yana bir insonga ish eshigini ochishi mumkin. Ana shunday harakat bir xonadondan boshlanib, mahalla va butun jamiyat hayotiga ta’sir ko’rsatadi.

Sardor TOLLIBOYEV,
“Yangi O’zbekiston” muxbiri

HAYOTIY TASHABBUSLAR QANOTIDA

Farg’ona viloyatining Rishton tumani tadbirkor, ishbilarmon va hunarmandlar hududi sifatida e’tirof etiladi. Bu bejiz emas. Chunki xalqimiz har doim qo’zallikka oshno bo’lib, halol mehnatdan zavq olib yashagan. Shu orqali mamlakat taraqqiyotiga hissa qo’shib, el farovonligi yo’lida xizmat qilgan. Faqat yurtdoshlarimiz iste’dodi, ishbilarmonlikdagi bor mahorati va matonatini ko’rsata olishi uchun imkoniyat berilsa, bas.

Yangi O’zbekistonda yaratilgan sharoit, tadbirkorlarga qaratilgan e’tibor sabab bugun rishtonliklar jo’shib mehnat qilyapti. Iqboljon Isroilov ana shunday tadbirkordir. U “Asia Star” xususiy korxonasi rahbari. Keyingi yillardagi islohotlar sabab Iqboljon o’z yo’lini topdi. U asos solgan korxonada un qorish moslamasidan tortib, g’isht qoliplovchi dastgohgacha ishlab chiqariladi. Tadbirkorlar va aholi uchun zarur ko’mir briketlari va isitish qozonlari ham shular jumlasidan. Korxonada mahallaning 30 dan ziyod o’g’il-qizi mehnat qilmoqda.

yangi g’oya, maqsadlar sari da’vat etdi. O’shanda qishlog’imizda uncha ommalashmagan beton bloklari uchun jihoz yasab, qurilish materiali ishlab chiqara boshladim. Hamma ishing boshida sinovli damlari bo’larkan. Ishlab chiqargan mahsulotlarimga xaridor topa olmay, yaqinlarim, oshna-og’aynilarimga tekin berib yuborgan paytim ham bo’ldi. Ammo harakatdan, izlanishdan to’xtamadik. Bugun biz ishlab chiqarayotgan jihoz va uskunalarga talab yuqori. Bundan tashqari, ularga xizmat ko’rsatishni ham yo’lga qo’yganimiz. Jarayon quyosh panellari yordamida ishlaydi. Har oyda 6 million so’mlik elektr energiyasi sarflar edik. Hozir ehtiyojimizdan tashqari, 3 million so’mlik elektr energiyasi sotaymiz. Bu ham biz uchun katta imkoniyat!

Korxonada ishlab chiqarilayotgan turfa texnologik jihozlar ichki bozordan ortib, qo’shni davlatlar bozoriga ham kirib bormoqda. O’tgan yili bu boradagi ko’rsatkichlar salmog’i 400 ming dollarga yetdi. Joriy yilda eksport salmog’i yana ikki-uch hissa ortadi. Bu yo’nalishda Afg’oniston,

ehtiyoj yetarlicha. Demak, kimdir ushbu dastgohni olib, bemalol tadbirkorlikni boshlashi mumkin.

— Bugun qurilishda odatdagi pishiq g’isht o’rniga gazoblok va polistirol qo’llash ommalashmoqda. Biz maxsus pech yordamida yuqori bosim va haroratta mahsulot tayyorlovchi yangi texnika jamlanmasini ishlab chiqdik, — deydi Iqboljon Isroilov. — Ilgari bu texnologiya yurtimizga import asosida olib kelingan. To’liq avtomatlashgan liniya bir sutkada 200 kub metr hajmda mahsulot ishlab chiqarish quvvatiga ega. Besh xil o’lchamdagi mahsulot ishlab chiqarish uchun kompyuterlashgan dasturga buyruq berilsa, kifoya.

O’ziga xos texnopark qiyofasini olgan korxonada shu kungacha 4-5 million dollarlik texnologiya va uskunalar ishlab chiqarilib, asosiy qismi qo’shni davlatlarga eksport qilindi. Tuman hokimligi va mutasaddi tashkilotlar tadbirkorning loyihalarini amalga oshirishda doim ko’maklashib keladi. Ayni kunda ishlab chiqarish faoliyatini kengaytirish uchun qo’shimcha yer maydoni ajratib berilgan. Bu yerda umumiy qiymati 3,5 million dollar bo’lgan polistiribloklar ishlab chiqaruvchi dastgohlarni yig’ish loyihasi amalga oshirildi. Uy-joy qurilishida muhim bo’lgan mahsulot zilzilabardosh. Shuningdek, uylarni namlik, issiq va sovuq havo haroratidan saqlashda ham qo’l keladi.

— Farovon hayot faqat moddiy boylik bilan o’lchanmaydi. Oiladagi tinchlik, hamjihatlikka erishmay turib, ko’zlangan maqsadga yetib bo’lmaydi, — deydi tadbirkor. — Keyingi o’n yilda xalq farovonligi yo’lida yaratib berilgan imkoniyat va imtiyozlar oilaviy hayot tarzimizni butkul o’zgartirdi. Eski uylar o’rniga zamonaviylarni qurdik, turfa mashinalar uzog’imizni yaqin qilyapti. Ilgari o’rta ta’lim maktabidan so’ng oliy ta’limga hujjat topshirishga sharoit ham bo’lmagan. Yaratilgan imkoniyatlar tufayli 41 yoshida OTM talabasi bo’ldim. Ayni kunda sirtqi bo’liming 4-kursida ta’lim olayman.

Islohotlarning haqiqiy samarasi inson hayotidagi o’zgarishlarda ko’rinadi. Buni Iqboljon kabi minglab yurtdoshlarimiz hayot tarzi va faoliyatida yaqqol ko’rib turibmiz.

Rasuljon KAMOLOV,
“Yangi O’zbekiston” muxbiri

Ziyoda AMINOVA,
Qashqadaryo viloyati hokimi
o'rinbosari —
oila va xotin-qizlar
boshqarmasi boshlig'i,
“Shuhrat” medali sohibi

Bir zumda hovlini bolajonlar ovozi tutadi. Fayzli dasturxon atrofida yaqin uch-to'rt yillik reja haqida so'z ketadi. Milliy sertifikat olgan nevara bobosiga yutug'i haqida aytadi. Magistraturani tugatgan kelin boshlagan ilmiy ishini mavzusi haqida gapiradi.

— Momojon, kulchami, — deydi besh yoshli Mo'tabaxon.

— Ha, jonim bolam, kecha onang non yopayotganida ataylab kulcha qilib berdim. Bizga bolalikdan qulog'imizga quyib kelishadi: “Noning bekulcha, uying bebola bo'lmasin”, deb. Bolali uy fayz-baraka maskani, olaqol, — deydi Suluv momo nevarasining boshini silab.

O'g'il bilan kelin bolalarni olib bog'chaga, ishga otlanadi. Otaxon hovli to'ridagi bog' tomon yuradi. Meva-cheva pishgan, shuni tezroq terib ulashish kerak. Onaxon esa erta-indin nishonlanadigan bayram uchun tadorik boshlab qo'lga igna-ip oladi.

Biz tomonlarda tong mana shunday fayziyob otadi. Kunlar nurafshon boshlanadi. Hayot qaynaydi. Bir ko'cha asfaltlanmoqda. Yana bir manzilda odamlar jam bo'lib “Tashabbusli budget”da g'olib bo'lgan loyihaning boshida turibdi, yangi sport maydonchasi barpo etiladi. Ana qarang, bir oilada uch qiz birdan talabalik baxtiga erishibdi, katta bayram! O'quv markazlari, savdo komplekslari, turar joy majmualari, kutubxonalari tibbiyot maskanlari, ayniqsa, bolajonlar uchun yaratilayotgan shart-sharoitlarni ko'rib, dilingiz yayraydi. Qanday go'zal va muazzam diyor bu! Ta'nti, mehnatsevar, ertangi kunga ishtiyog'i baland xalq yashayotgan osoyish, oroyishdagi Vatan! Shukur!

Biz tomonlarda FAYZIYOB TONGLAR OTADI

Tuganmas saboq

Tongni musiqa ohangida qarshi olish, kun yakunida yostiqqa xotirjam bosh qo'yish, erta, indin va yaqin besh, o'n yillik rejalarni tuzish — bizda shunaqa. Bunga o'rganib qolganmiz. Xuddi shunday bo'lishi kerakdek. Aslida, buning ortida millatsevar, elparvarlarning tinimsiz mehnati, tashabbuskorligi yotibdi. Yurtimizning taqdiri, ertasi uchun qayg'urayotganlar fidoyiligi bor! Bu fidoyilikning oliy nuqtasida aziz va mukarram xalqqa bo'lgan cheksiz mehning, millatsevarlikning tuganmas sabog'ini uqasiz!

Hamyurtlarimiz islohotlar kuzatuvchisi emas, bevosita ishtirokchisiga aylanmoqda. Barcha ulug' ishlar markazida hazrati inson turgani, uning manfaati, niyati, orzu-umidlari barchasidan ustun ekani har qadamda namoyon bo'lyapti. Odamlar tadbirli bo'lishni, yaxshi yashashning gashtini o'z hayotiga singdirib bo'ldi.

Bir paytlar “men tadbirkorman” deyishga yurtdoshlarimizning haddi sig'magan. Negaki keraksiz aralashuv, ortiqcha tekshir-tekshirlardan zadda bo'lib, tadbirkorligini oshkor qilishni ham istamagan. Mulki, bisoti haqida ayon qilishning ortida qanchalik aziyat kutib turganini his etib, u tadbirkorligini aytmas edi, ayta olmas edi.

Bugun esa muhit butkul boshqacha. Ish o'rni yaratish, mahsulot ishlab chiqarish, nafaqat ichki, balki tashqi bozorda ham o'z o'miga ega bo'lish uchun harakat qilayotgan ishbilarnon, tadbirli insonlar soni ortmoqda. Lider, chempion tadbirkorlar faoliyati jamiyatning asosiy kuchiga aylandi. Tadbirkorlar kuni belgilandi. Endi ularning ham bayrami bor, mukofotlar, olqishlar...

So'nggi besh yilda kichik va o'rta tadbirkorlar soni 2,5 karra ko'paydi. Ularda 12 milliondan ortiq aholi band qilingan. Bu jami band aholining 75 foizini tashkil qilmoqda. Qashqadaryoda tadbirkor ayollar qariyb 36 mingdan ortdi. Viloyatda hunarmand ayollar safi kundan kunga ko'paymoqda. Tadbirkor bo'lishning ijobiy tomonlari borligi — yaratib berilayotgan imtiyoz va imkoniyatlar ko'lami, salmog'i kengayib borayotganida. Yana bir quvonchli jihati, ular mahalla, yashab turgan hududining o'sishi, yuksalishi yo'lida qilayotgan jonkuyarlari bilan manzillar obodligini ta'minlayapti.

Qarshi shahridagi yosh tadbirkor Asal Ziyodovanning hayotida 2026-yilning yozi esda qolarli voqealar bilan muhrlandi. U Prezidentimiz qo'lidan “Kelajak bunyodkori” medalini oldi. Hozir tadbirkor bu rag'bat ortida ishonch, mas'uliyat va sharaflilik bilan muhrlandi. U asos solgan “Bolalar akademiyasi” nodavlat ta'lim muassasasi ta'lim talabalariga ingliz, rus, yapon, koreys va xitoy tillari o'rgatildi. Shuningdek, o'quvchilar AT, robototexnika, shaxmat, karate va gimnastika yo'nalishlarida ham bilim va ko'nikmalarini rivojlantirmoqda.

Bu mehnat natija bera boshladi. O'n ikki o'quvchi xalqaro ingliz tili sertifikatini qo'lga kiritdi. Viloyatda ilk bor 2-sinf o'quvchisi Muhammadaziz Norqorayev B1, 3-sinf o'quvchisi Durbek Fayzullayev hamda 4-sinf o'quvchisi Fadhiddin Bozorov B2 darajasidagi sertifikatlarga sazovor bo'ldi. O'quvchilarning bu muvaffaqiyatlari Asal Ziyodovani yanayam mas'uliyat bilan ishlash, ta'lim metodikasini rivojlantirishga undamoqda. Yangi reja va loyihalar ustida ishlayapti. Klaster tashkil etib, ta'limdagi uzviylikni izchil davom ettirish hamda yosh iste'dod sohiblarini katta hayotga yo'naltirish yo'lida izlanmoqda.

Dehqonobod tumani markazidan 65 kilometr uzoqda joylashgan Beliboyli mahallasidamiz. O'lis hudud aholisi muammolarni ko'ndalang qo'yib, bizni qarshi olsa kerak deb o'ylagandik. Xayollarimiz puch chiqdi. Bizni kunda bir yutuqqa erishayotgan yoshlar, ularning yutug'idan masrur ota-onalar qarshi oldi. Munisa Aliqulova

samara berishini ifoda qilmoqda. Birgina Qashqadaryoda 2020-2025-yillar davomida “Ayollar haftasi” tizimiga 412 ming 597 xotin-qiz kiritilgan. Ularning 412 ming 448 nafariga barcha manbalar hisobidan 414,6 milliard so'm yordam ko'rsatildi. Tadbirkor ayollar kashf etildi. Ichki hadiklar yuvildi. Izlagan imkon topgan, albatta, bugun o'z hayotiga, oilasiga yangiliklarni, o'sish va yuksalishni olib kirmoqda.

Mirishkor tumani Obodon mahallasi ahi Ulug'oy Raimovani imkoniyatlardan unumli foydalangan ishbilarnon ayol sifatida biladi. U uch yil ilgari “Ayollar haftasi”da edi. Undan taklif, loyiha so'zlashganida “qanday bo'lar ekan, biror o'zgarish qilinarmidi” degan o'yga borgan ham rost. Dastlab 10 million, keyin 33 million so'm kredit oldi. Bugun parrandachilik korxonasiga egalik qilmoqda. Hozir parrandalar soni 1000 taga yetdi. Yetishtirilgan go'sht mahsulotlari ichki bozorga chiqarilib, oilaga barqaror daromad keltirmoqda. Bundan tashqari, u ijtimoiy mas'uliyatini ham unutmaydi. Mahalladagi kam ta'minlangan oilalarga 40 tagacha kurka jo'ja tarqatadi. Ularga yem berib, tayyor bo'lgach, yana o'zi sotib oladi. Shu orqali oilalar qo'shimcha daromadga ega bo'ladi. Xalqimizning go'shtga ehtiyoji ham qoplanadi. Bir oilada boshlangan tadbirkorlik mahalla bo'ylab yoyildi, odamlar kimo'zarga mehnat qilyapti, foydani etagidan ushlab, daromadini oshirmoqda.

Ayol baxti oila quvonchi bilan chambarchas bog'liq. Quvonch esa oinaning farovonligiga bog'liq. O'z o'rni bu yo'lida eng zarur investitsiya ilm, ta'limga tikilgan sarmoya ekanini davrning o'zi ko'rsatmoqda.

Abduruf Fitrat “Oila” asarida o'quvchilarga qarata “Sharafimizni, vatan va millatimizni himoya qilish uchun farzand yetishtiringiz”, deya xitob qilgan edi. Farzand nafaqat ota-ona hayotining davomi, balki millat iqtidori, obro' va e'tiborini belgilaydigan, avlodlarni avlodlarga bog'laguvchi muhim bir halqadir.

Sadag'asi bo'ladigan damlar

— Vatan nima deysanmi, qizim? Bu savolga javob berish uchun hovlida oddiy cho'pni ot qilib minib yurgan nevaramni bir erkalashim, bag'rimga bosishim kerak. Uning ko'ziga termulib, his qilganlarimni aytib bersammi? Agar ayta olsam... u bir qarashda otamni eslatadi, u oyoq qo'ygan shu zamin menga tabarruk — Vatan! Tillari kelishib-kelishmay, bir paytlar onam qulog'imga quyan gaplarni aytadi shu murg'ak. Vatan... onam-da bu! Bu so'zni birdan aytib bo'lmaydi, obdan tayyorgarlik ko'rib, kimligingni

his qilib aytсан, fahmiga yetasan. Birgina so'z qatida odamiylarning ming bir fazilati borligini qarang. Otam, onam, yoru do'stlarim yodimga tushdi, mana, birgina so'zning sharofati, — deya uzoqlarga boqib gurgung berayotgan Abdurashid boboning chehrasi ko'z o'ngimda yanayam nurlil bo'ladi.

Yana bir suhbatdoshim ustoz Elmurod Boymurodovga quloq tutaman: — Har bir ohang, maqom — bir umr. Agar zehn solib tinglasangiz, hayotni uqandek bo'lasiz. Tug'ilish, yoshlik, o'rta yoshlik va keksalik. Maqomda ham kirish bor, marom, avj va xotima bor. Buni tushunish uchun maqomdagi mohiyatni anglash, o'sha o'lam ichida yashash kerak. Nega ba'zan yaxshi qo'shiq tinglayotganda “oh” deb yuboriladi, ba'zan yig'i keladi? Chunki uning zamirida tarbiya bor, ohang orqali qalb bilan muomala qiluvchi sehr bor.

Ustozning so'zlari ohangga o'xshaydi. Hali kuylamasidan turib, maqom tinglagandek bo'laverasiz.

— Keyingi yillarda qashqadaryolik qizlarning oliy ta'limga qamrovi ortdi. O'qigan, uqagan qiz qayerda bo'lsa ham qadrlil ekanini ota-onalar tushundi. Ular qizlarni o'qitishga avvalgidan ko'ra ko'proq rag'bat ko'rsatmoqda. Ishonasmiz, Shahrisabzning Mo'minobod qishlog'ida qaynonalar kelini oliy ma'lumotli qilishi kimo'zarga aylanibdi. “Kelimim bo'lg'usi professor” debr ko'ksi to'lib gapirayotgan momolarni uchrasiz. Buning boisi, Shahrisabzda bir emas, uchta oliy ta'lim dargohi faoliyat ko'rsatmoqda. Ko'kdalada esa o'tgan yili 49 bitiruvchi tibbiyot sohasini tanlab, talaba bo'ldi. Ularning 22 nafari qizlar, — deydi viloyat “Oqila ayollar” harakati rahbari Gulnoza Uzoqova.

Mamlakatimizning qay bir manzili, qay bir go'shasida bo'lmagan, mana shu kabi qaynoq hayot, shirin gurgunglar sizga peshvov chiqadi. Ulug' ne'mat — mustaqillik bergan imkoniyat va shart-sharoitlar haqida soatlab gurgunglar bo'ladi. Islom sivilizatsiyasi markazi, Imom Buxoriy majmuasi, Maydanakda barpo etilayotgan yangi va zamonaviy qiyofadagi turistik markaz... Qadim va naqviyon shaharlar jamoli, hamyurtlarimiz, xorijlik sayyohlarning e'tiroflari... Bularning barchasi ko'z o'ngimizda bo'lmoqda. Yurakni uyg'otar fursatlarda ko'nglimdan bir yorug' o'y o'tadi: shunday kunlar, shunday damlar bo'ladi — sadag'asi ketsang arziydi.

Yurt bo'ylab kezib, daryodil odamlar bilan suhbatlashib, tobora his qilasizki, bugun elda birlashish azmi yuksalmoqda. Buni ko'rib, zo'r ishtiyog'ila shu yuksalishning ishtirokchisiga aylanasi!

Qorao'zak tumani kengliklarida esgan shamol endi shunchaki o'tib ketmaydi. U elektr energiyasining muhim manbasiga aylanmoqda. Bu yerda quvvati 200 megavatt bo'lgan zamonaviy shamol elektr stansiyasi ishga tushirildi. Yangi obyektning ahamiyatini uning ishlab chiqarish quvvati va yillik ko'rsatkichlari ham qayqol namoyon etadi. Stansiya to'liq quvvatda ishlaganda yilliga qariyb 701 million kilovatt-soat elektr energiyasi ishlab chiqarishi kutilmoqda. Bu qariyb 292 ming xonadonning bir yillik elektr iste'moliga teng. E'tiborli jihati, majmuada 100 megavatt quvvatga ega energiya saqlash tizimi ham barpo etilgan. Zero, shamolning tezligi doimo bir xil emas. Energiya saqlash tizimi ishlab chiqariladigan quvvatni zaxiralab, zarurat tug'ilganda tarmoqqa uzatadi. Shu orqali elektr ta'minotida barqarorlik ta'minlanadi.

— Loyihamizning umumiy byudjeti 260 million dollarni tashkil etadi. O'tgan yili “Nukus-1” loyihasi amalga oshirilgan edi. Oradan 10-11 oy o'tmay, 3 barobar katta bo'lgan yana bir loyihamizni ishga tushirdik. Qurilish davrida turli davlatlardan 650 dan ziyod mutaxassis ishladi. Bu biz uchun nisbatan yangi yo'nalish bo'lishiga qaramay, ishning kamida 55 foizi mahalliy aholi, o'zimizning vatandoshlar bilan birgalikda bajarildi. Nasib etsa, yaqin orada “Nukus-3” loyihasini ham boshlaymiz, — deydi loyiha bosh direktori Sardorbek Mahmudov.

Loyiha nafaqat energetika tizimi, balki atrof-muhit muhofazasi uchun ham muhim. Stansiya ishga tushirilishi natijasida yiliga

187 million kub metr tabiiy gaz tejali, atmosferaga chiqariladigan zararli chiqindilar 403 ming tonnaga kamayishi kutilmoqda.

— Qorqalpog'istonga yuqori texnologiyalar kelishi odati holga aylandi. Buning barchasi xalqimizga e'tibor samarasi deb o'ylayman. Ayni paytda har bir sarmoyadorni ishonitirib, bu yerga olib kelish ortida katta mehnat, kuchli siyosiy iroda turganini hamda yaxshi anglaymiz, — deydi professor Botir Matmurodov.

Loyihaning yana bir muhim jihati, u sabab yangi ish o'rinlari yaratiladi. Zamonaviy stansiya, ko'rsatkich va texnologik jarayonlarni nazorat qilish uchun yuqori malakali mutaxassislarga ehtiyoj sezilmoqda. Bu esa, o'z navbatida, energetika sohasi uchun yangi kadrlar salohiyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

— Bundan 10 oy oldin 100 megavattli shamol elektr stansiyasi ishga tushgan edi. Bir yil o'tmasdan undan ikki karra katta

quvvatga ega shamol elektr stansiyasi ish boshladi. Bu yerlar qulog'icha qanotlari, odam yursa oyog'i kuyadigan joylar edi. Shunday joyning salohiyatini to'g'ri baholab, uyimizni ham ko'nglimizday yoritadigan loyiha qilinganidan mamnunmiz. Axir bu shunchaki yangi elektr manbai emas, yangi ish o'rinlari, sanoatni diversifikatsiyalash, ishlab chiqarish barqarorligi va aholi farovonligiga xizmat qiladigan muhim infratuzilma, — deydi “Nuroni” jamg'armasi Qorqalpog'iston Respublikasi bo'limi boshlig'i Tursinboy Abdujabborov.

Saudiya Arabistonining “ACWA” kompaniyasi tomonidan amalga oshirilgan ushbu loyiha O'zbekistonning kam uglerodli energiya kelajagiga o'tish yo'lidagi muhim qadamdir. Hududda shamol deyarli to'xtamaydi. Shunga qaramay, energiyani saqlash tizimi yaratilgan. Bu esa barqaror va ishonchli elektr ta'minotiga xizmat qiladi.

Minajatdin QUTLIMURATOV,
“Yangi O'zbekiston” muxbiri